

Enrenou i futur per als museus de Catalunya

Fina Parés i Rigau

L'articulació del sistema de museus del país i la posada al dia d'aquestes institucions és una tasca en curs que, sovint, sembla de difícil solució.

Fina Parés, Cap del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya, analitza i descriu les realitzacions

i els projectes en curs a partir de la promulgació de la Llei de Museus de 1990.

La redacció del Registre de Museus, l'estudi de l'articulació de les possibles seccions de museus nacionals o les encara incipients figures dels Serveis d'Atenció als Museus o els Museus d'Interès Nacional, mereixen l'especial atenció de l'autora.

Enric Casas

Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona. Absis. MNAC (Calveras/Sagristà).

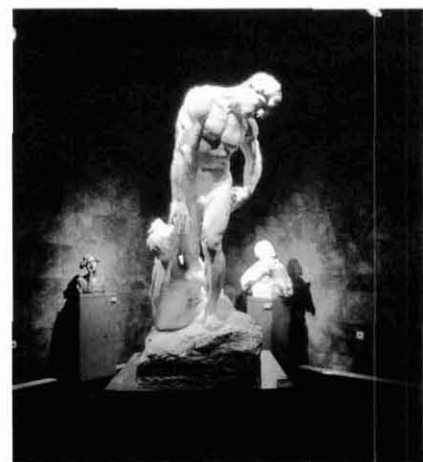
Els museus tenen a Catalunya una molt remarcable tradició que ha anat plegada amb el procés de reconstrucció nacional i cultural del país, el qual, iniciat ja al segle XVIII, havia de portar a l'esclat de la Renaixença vuitcentista o al projecte noucentista. Traspasada la letargia forçada dels anys del franquisme, els museus catalans han anat entrant en un procés de renovació, o bé de voluntat decidida de renovació, i d'augment progressiu del seu protagonisme dins la societat. Són participants d'aquest procés de renovació les administracions públiques, els professionals dels museus, el món de l'ensenyament i de la investigació i altres sectors de la societat. Aquest procés de renovació i de valoració creixent de la seva funció social és indeturable.

La Llei de Museus

Una llei, la Llei de museus de 1990, regula el sistema museístic del país. I des del 1990 fins avui, una cin-

quantena de reglaments han desenvolupat i han anat fent efectiva aquesta Llei: des de nomenaments de responsables directes que han de portar a terme la Llei, fins a omplir de competències museístiques els consells comarcals; des de fer efectiva una part de les transferències a què estan obligades les diputacions provincials fins a definir les funcions de l'òrgan superior de govern que regeix cadascun dels tres museus nacionals creats per la Llei (d'Arqueologia, d'Art i de Ciència i Tècnica) i avui en funcionament; des de concretar el procediment detallat per a realitzar el Registre de Museus de Catalunya, l'inventari oficial, fins a la publicació al *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* dels resultats del procediment.

El que està fet és evident, i és molt. La Llei, però, ofereix moltes possibilitats i marca imperatius en què cal seguir treballant. Pel fet que la Llei reconegui competències específiques a la Generalitat, a les comarques i als municipis i, per altra banda, mani a les

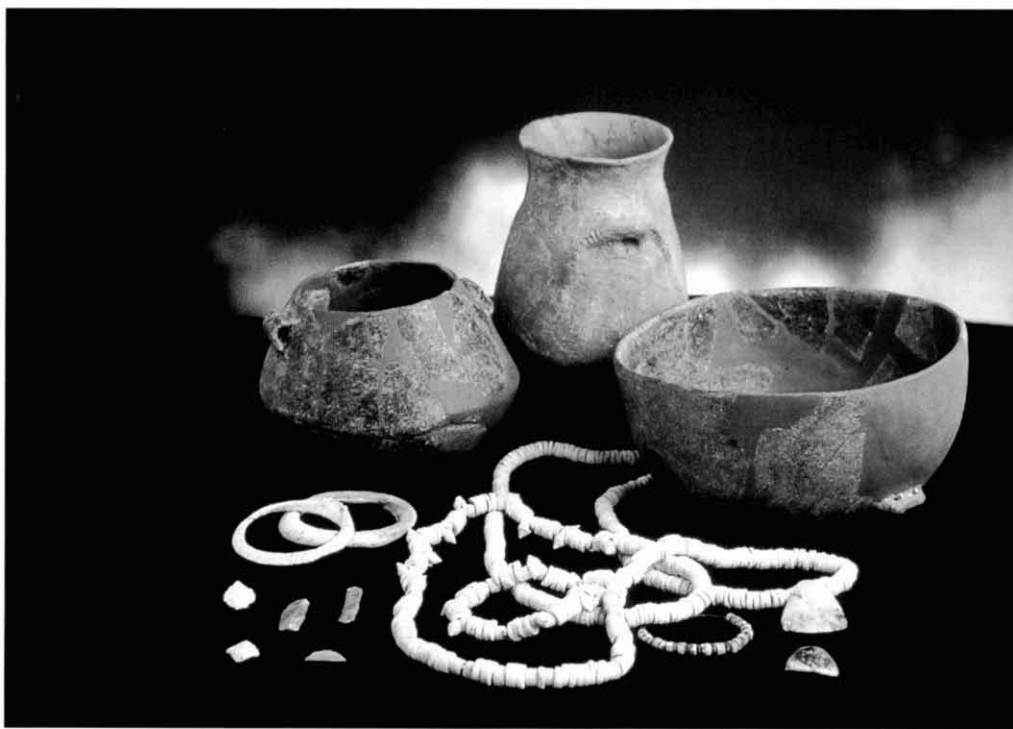

Museu Comarcal de la Garrotxa, Olot. Escultures de Miquel Blay.

diputacions provincials transferir a la Generalitat, als consells comarcals o als municipis, els museus i els serveis museístics que tutelaven, és necessària una coordinació de les prioritats que es marca cadascuna de les administracions i de les prioritats de les institucions tutelars. Això fa que el panorama museístic del nostre país es vagi modi-

Museu de Zoologia, Barcelona.
Col·leccions emmagatzemades en compactus.

Museu del Montsià, Amposta. Conjunts d'aixovars neolítics.

ficant i vagi prenent el cos marcat i estructurat per la Llei de museus.

L'articulació del sistema museístic de Catalunya l'encapçalen els museus nacionals, que han de mostrar una visió global del seu àmbit temàtic i han d'estendre el seu servei a tot el país. Per a aconseguir-ho cada museu pot tenir diverses seccions que en depenguin. La Junta de Museus de Catalunya «l'expressió de la col·laboració i la participació institucional en la gestió dels museus de Catalunya» ha definit les seccions com «els museus de titularitat pública o privada inscrits al Registre de Museus de Catalunya, que disposen de col·leccions i/o d'un discurs expositiu que potencialment complementen o poden complementar les col·leccions i/o el discurs expositiu global d'un museu nacional, i que, mitjançant un conveni, es vinculen amb l'esmentat museu, coordinant-hi tant el seu discurs expositiu com la seva activitat documental i difusora». En aquest sentit, la Junta de Museus de Catalunya ha fet arribar al Govern la proposta de declaració de tres seccions del Museu de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya: la referida al paper (Museu Molí Paperer de Capellades), la referida a la pell (Museu Comarcal de l'A-

noia, d'Igualada) i la referida al suro (Museu del Suro de Palafrugell). Per a fer efectiva la proposta falta concretar, mitjançant conveni entre el museu nacional, el de la Ciència i de la Tècnica de Catalunya, i les institucions tutelars dels museus proposats com a secció, el règim de les relacions.

La proposta de seccions per al Museu d'Arqueologia de Catalunya ja està aprovada per un Ple de la Junta de Museus. En aquests moments, un grup de treball de la Comissió Executiva estudia les possibles seccions del Museu d'Art de Catalunya, mentre que un altre grup estudia la proposta d'un nou museu nacional, el Museu d'Història Natural de Catalunya, i de tot el seu desplegament de seccions arreu del país. Així mateix, la Junta de Museus està definint quins museus han de ser proposats per a declarar-los d'interès nacional, «museus de titularitat pública o privada, inscrits al Registre de Museus de Catalunya, que apleguen un conjunt de béns culturals que, malgrat no ser imprescindibles per a complementar les col·leccions i/o el discurs expositiu global d'un museu nacional, tenen una importància i una significació especial per al patrimoni de Catalunya, i que, havent signat un

conveni de col·laboració amb l'Administració de la Generalitat, ordenen el seu discurs expositiu i les seves activitats d'acord amb els criteris de coordinació establerts per la Junta de Museus», segons la definició de la mateixa Junta). La Junta de Museus ha proposat al Govern la declaració del Museu Episcopal de Vic com a museu d'interès nacional, proposta que encara no s'ha fet efectiva perquè és en estudi un projecte per a remodelar-lo. Generalitat de Catalunya, Ajuntament de Vic i Bisbat de Vic s'han proposat de donar un nou impuls a aquest museu de col·leccions valuosíssimes i úniques.

A nivell d'articulació del sistema museístic, i pel que fa a les transferències que preveu la Llei de museus, en resten pendents de diputacions provincials. Això afecta tots els museus tutelats per la Diputació de Barcelona, llevat dels museus d'arqueologia (Museu Arqueològic de Barcelona, Empúries i Olèrdola) que s'han traspassat a la Generalitat i formen part del Museu d'Arqueologia de Catalunya. La Diputació de Lleida encara conserva l'Institut d'Estudis Ilerdencs, i la Diputació de Tarragona el Museu d'Art Modern.

Pel que fa a l'únic museu de titularitat estatal a Catalunya, el Museu

Museu Comarcal de Manresa. Sala d'exposicions temporals.

Nacional Arqueològic de Tarragona, es negocia amb el Ministeri de Cultura el traspàs de la seva titularitat a la Generalitat, que avui només en té la gestió. Per la seva importància hauria de formar part del Museu d'Arqueologia de Catalunya, però les circumstàncies actuals de titularitat no ho fan possible.

Qualsevol variació del panorama museístic queda reflectit al Registre de Museus de Catalunya, consultable al Departament de Cultura.

El Registre de Museus

Volgudament, la realitat museística catalana no és estancada. Els museus progressen, varien i evolucionen. Algunes institucions obsoletes desapareixen i d'altres de noves es posen en marxa. És necessari seguir amb gran atenció tot aquest moviment, tenint en compte que els museus han de ser un instrument essencial en la salvaguarda i l'usdefruit social del patrimoni cultural del nostre país. Amb el manteniment al dia del Registre de Museus, es disposa d'un instrument fiable sobre el qual s'ha de construir una política museística objectiva i eficaç, que ha de portar, en uns terminis raonables i comptant amb els mitjans materials imprescindibles, a un funcionament d'alt nivell dels museus de Catalunya.

El Registre de Museus de Catalunya ha permès actualitzar el directori dels museus de Catalunya, que el

Departament de Cultura edita en aquests moments en paper i en prepara la seva difusió per Internet. És la gran base per a una guia dels museus de Catalunya que està en preparació des del Departament amb un doble vessant: d'atracció de públic cap al museu i d'acompanyament de la visita.

La primera protecció del patrimoni museístic consisteix a tenir inventariades i ben documentades totes les col·leccions que el museu conserva. La Llei de Museus obliga els museus a documentar les seves col·leccions i a lliurar una còpia d'aquestes dades al Departament de Cultura.

La Llei del patrimoni cultural encomana al Departament de Cultura elaborar i mantenir l'Inventari del Patrimoni Cultural Català.

En aquest doble sentit, s'han donat les directrius bàsiques de documentació, les normes de catalogació i s'ha dissenyat i distribuït als museus de Catalunya i a d'altres institucions que conserven patrimoni moble el programa informàtic DAC (Documentació Assistida de Col·leccions), que ha de permetre constituir la gran base de dades del patrimoni moble català.

Per a la protecció legal del patrimoni museístic, el Departament de Cultura treballa en el sentit d'incloure en el Catàleg del Patrimoni Cultural Català totes les col·leccions dels museus registrats, tot elevant a la categoria de Bé Cultural d'Interès Nacional aquells objectes dels museus catalans que siguin d'excepcional importància.

Per tal de garantir la conservació i la custòdia del patrimoni museístic i el dipòsit del material procedent de les intervencions arqueològiques, així com donar suport tècnic als museus, el Departament de Cultura posà en funcionament, a Girona, el primer Servei d'Atenció als Museus (SAM), compartint nous espais i serveis amb la seu de Girona del Museu d'Arqueologia de Catalunya.

El SAM de Girona és l'experiència pilot que ha d'obrir camí als futurs serveis d'atenció als museus, que la Llei preveu distribuïts de forma equilibrada per sectors territorials, l'àmbit d'actuació dels quals ha de cobrir tot el territori de Catalunya. Tenir conclòs aquest mandat de la Llei seria disposar d'un puntal fonamental del sistema museístic del país.

En el món dels museus, com en tants d'altres, hi ha un camí clar a seguir: afrontar tot desencís, les dilacions, la migradesa pressupostària, amb uns objectius clars, amb la tenacitat i el treball diari per aconseguir aquests objectius. En aquest camí, al meu entendre, hi són posats els responsables de les administracions i de les institucions tutelars dels museus, els professionals que dia a dia hi treballen i els amics dels museus. Cadascun amb una responsabilitat i una tasca específica i amb una inequívoca voluntat de coordinar els esforços necessaris per a portar els museus de Catalunya a tenir futur.

Fina Parés i Rigau

Cap del Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya